

Fagplan for fagdidaktikk (30 studiepoeng) i praktisk-pedagogisk utdanning for kunsthåndverkere og kunstnere

INNLEDNING	1
MÅL	3
INNHOOLD	3
ORGANISERING OG ARBEIDSMÅTER	6
VURDERING	9
PENSUM	11

Studiet bygger på Rammeplan for praktisk-pedagogisk utdanning, fastsatt 03.04.2003 av Utdannings- og forskningsdepartementet. Fagplan for fagdidaktikk (30 studiepoeng) i praktisk-pedagogisk utdanning for kunsthåndverkere og kunstnere ble godkjent av Avdelingsstyret 07.05.2003.

Fagplanen gjelder for studieåret 2003/2004.

Praktisk-pedagogisk utdanning for kunsthåndverkere og kunstnere (60 studiepoeng) omfatter følgende tre fagplaner:

- Fagplan for pedagogikk (30 studiepoeng) i praktisk-pedagogisk utdanning for kunsthåndverkere og kunstnere;
- Fagplan for fagdidaktikk (30 studiepoeng) i praktisk-pedagogisk utdanning for kunsthåndverkere og kunstnere;
- Fagplan for praksisopplæring (12 uker) i praktisk-pedagogisk utdanning for kunsthåndverkere og kunstnere.

Innledning

Praktisk-pedagogisk utdanning for kunsthåndverkere og kunstnere (PPU) er et ettårig studietilbud. Utdanningen ble etablert i 1965 som ettårig lærerutdanningstilbud for kunsthåndverkere og kunstnere. Fra 2003 bygger studiet på Rammeplan for praktisk-pedagogisk utdanning.

Fagplanen er avdelingens konkretisering av gjeldende Rammeplan for praktisk-pedagogisk utdanning. Fagplanen er en kontrakt mellom høgskolen og PPU-studenten. Lærere i PPU, øvingslærere og studenter har et felles ansvar for å iverksette fagplanens intensjoner om å skape et inspirerende og inkluderende læringsmiljø.

PPU er et praksisbasert og yrkesrettet studium som tar utgangspunkt i at studentene har fullført sin høyere kunsthøgskoleutdanning.

Studiets nære forbindelse med yrkeslivet krever at studenten forplikter seg til og tar ansvar både for egen utvikling og samarbeid i grupper. Det blir stilt krav til frammøte og aktiv deltakelse i studiet.

Kompetanse

Studiet kvalifiserer for lærerarbeid, undervisning i kunst og håndverk i grunnskolen og i formgivingsfag i videregående opplæring. Utdanningen kvalifiserer også for annen faglig/pedagogisk virksomhet som for eksempel voksenopplæring og kunst og kulturskoler.

De ferdig utdannede lærernes status i skoleverket blir fastlagt på grunnlag av omfanget av den kunstfaglige utdanningen som PPU bygger på.

Søkere til studiet som tas opp på grunnlag av realkompetanse får ikke uten videre undervisningskompetanse for skoleverket. For tilsetning i undervisning i grunnskolen (5.-10. klassetrinn) og videregående skole kreves enten bestått allmennlærerutdanning, faglærerutdanning, yrkesfaglærerutdanning eller universitets- og/eller høyskoleutdanning som samlet utgjør minst 80 vekttall/240 studiepoeng inklusive pedagogisk utdanning (jfr. kap. 14 i forskrift til opplæringsloven).

Opptaksgrunnlag

3-årig høyere kunst- og/eller designfaglig utdanning. To av de tre årene må bygge på hverandre.

Det kan søkes om opptak på bakgrunn av realkompetanse. Søknader om opptak på bakgrunn av realkompetanse må dokumentere både generell studiekompetanse og kunst- og/eller designfaglig kompetanse tilsvarende 3 års slik høyere utdanning.

Omfang

Studiet har et omfang på 60 studiepoeng og er organisert som heltidsstudium over ett studieår.

Mål - målområder

Studiet skal bidra til å utvikle en helhetlig lærerkompetanse som gjør studenten i stand til å utføre lærerarbeid og utvise skjønn i klasserom, skole og samfunn. Lærerkompetansen består av følgende kvaliteter:

- faglig kompetanse;
- didaktisk kompetanse;
- sosial kompetanse;
- yrkesetisk kompetanse;
- endrings-/utviklingskompetanse.

Studiet har følgende tre målområder:

1 Læreren og eleven

Målområdet omfatter den daglige opplæringen i klasserom og verksted. Kjerneoppgavene er planlegging, tilrettelegging, gjennomføring og vurdering av læringsmiljø og elevens læring. Den didaktiske kompetansen som har sitt tyngdepunkt i dette målområdet, inkluderer evnen til å analysere egne erfaringer og videreutvikle opplæringen i samspill med elever/lærlinger, kolleger og andre.

2 Læreren og organisasjonen

Målområdet omfatter organisasjons-, ledelses- og samarbeidsoppgaver som ligger utenom den daglige opplæringen, men som legger viktige rammer for denne. Dette krever forståelse for skolens/virksomhetens mål og egenart som læringsarena og arbeidsplass. Utdanningen skal også fremme evne og vilje til å videreutvikle organiserings- og ledelsesformene og den kulturen som ligger til grunn for disse.

3 Læreren og samfunnet

Målområdet omhandler samspillet mellom samfunnsutviklingen, opplæringens verdigrunnlag, faget/yrket og pedagogisk praksis. Læreren må kunne begrunne og utvikle sin faglige og fag-/yrkesdidaktiske forståelse og pedagogiske praksis ut fra et samfunnsperspektiv.

Oppbygging og organisering av studiet

Studieåret er 10 måneder (40 uker). Undervisningstilbudet beregnes ut fra 26 uker til undervisning, 12 uker til praksis og to uker til eksamen. Timetallsressursen til undervisning kan organiseres på ulike måter, men fordeles likt mellom pedagogikk og fagdidaktikk. Praksisopplæringen inkluderer for- og etterarbeid, og er på 12 uker. Praksisopplæringen omfatter både grunnskolen og videregående opplæring.

Organiseringen av studiet skal ivareta utvikling av en helhetlig lærerkompetanse. For å ivareta dette, bør studiet i perioder organiseres i tverrfaglige prosjekter, f. eks omkring praksis. Lærerne i pedagogikk, fagdidaktikk og praksis bør samarbeide for at utdanningen skal framstå som en helhet. Faglærere og studenter skal løpende vurdere og justere studiets organisering med henblikk på studentenes dannelsesprosess til læreryrket.

Fagdidaktikk i formgiving, kunst og håndverk

Formgiving, kunst og håndverk har sin basis i håndverk, bildekunst, kunsthåndverk, formgiving, design, film, arkitektur og kunsthistorie og utgjør en viktig del av vår kulturarv og nasjonale referanseramme. Fagområdet har både allmenndannende og yrkesfaglige siktemål i opplæringssystemet.

I grunnskolen står allmenndannelsen i fokus. Grunnskolen er vår viktigste kulturinstitusjon, hvor skolefaget kunst og håndverk inngår. I videregående opplæring finnes fagområdet som del av allmennutdanning, som yrkesutdanning eller som yrkesforberedelse før opptaksprøver på høyskoler. Elevene kan velge studieretninger der både det håndverksmessige og det kunstfaglige aspekt fra grunnskolen videreføres. Fagområdet finnes på allmennfaglig studieretning som linjefag og valgfag.

Fagdidaktiske problemstillinger innen formgiving, kunst og håndverk omhandler fagområdets legitimering og plass i utdanningssystemet. Sentralt står læreplaner og drøfting av innhold, tilrettelegging og vurderingsformer for å nå de oppsatte mål. Praksis gir konkrete erfaringer der teori og praksis bindes sammen til en naturlig helhet. Miljø og etikk står sentralt i fagdidaktisk utviklingsarbeid og spiller sammen med andre emner en sentral rolle i utvikling av tverrfaglig tema- og prosjektarbeid.

Det fagdidaktiske studiet i formgiving, kunst og håndverk vinkles primært mot undervisningsoppgaver i skoleverket. I grunnskolen står undervisningsarbeid knyttet til kunst og håndverk på mellom- og ungdomstrinnet sentralt. I videregående opplæring står undervisningsarbeid knyttet til studieretning for formgivingsfag, medier og kommunikasjon og kunstfagene på de allmennfaglig studieretningene i fokus.

Mål

Studiet i fagdidaktikk skal bidra til å utvikle profesjonelt skjønn ved at studenten skaffer seg fagdidaktisk kunnskap, innsikt, ferdighet og yrkesetisk kompetanse som er nødvendig for å kunne planlegge, lede og vurdere læreprosesser i formgiving kunst og håndverk og kunne ta initiativ til og delta i forsøks- og utviklingsarbeid på fagområdet.

Innhold

Innholdet i planen er inndelt i følgende to målområder:

1. Læreren og eleven.
2. Læreren, organisasjonen og samfunnet.

Målområdet *Læreren og eleven* er delt inn i følgende delmål:

- Undervisning, tilrettelegging og vurdering.
- Fagformidling, læremidler og IKT.
- Fagområdets egenart, utvikling og legitimering.

Målområdet *Læreren, organisasjonen og samfunnet* er delt inn i følgende delmål:

- Forsøks- og utviklingsarbeid (FoU).
- Miljø og etikk.

I studiet vil en som regel arbeide innenfor flere områder samtidig.

Målområdet Læreren og eleven

Undervisning, tilrettelegging og vurdering

Innen formgiving, kunst og håndverk står elevenes eget praktiske arbeid sentralt. Elevenes læreforutsetninger og interesser, lokale rammefaktorer og læreplanene ligger til grunn for undervisningsplanleggingen. Ferdigheter i forhold til planlegging, begrunnelse, gjennomføring, veiledning, instruksjon, refleksjon og fornyelse i forhold til undervisning og læring står sentralt i arbeidet som lærer.

Studentene skal kunne

- planlegge og gjennomføre undervisningsopplegg med utgangspunkt i læreplanene for formgiving, kunst og håndverk og generell del, og tilpasse undervisningen til elevenes forutsetninger og interesser og lokale rammefaktorer;
- formulere mål for egen undervisning og elevenes læring med utgangspunkt i læreplanene - og kunne motivere, veilede og vurdere i forhold til disse;
- vurdere den enkelte elevs behov for tilpasset opplæring og kunne gjøre bruk av støtteapparat og fagekspertise i denne sammenheng dersom det er nødvendig;
- drøfte ulike vurderingsformer som egner seg i formgiving, kunst og håndverk og kunne bruke disse i vurdering av elevenes arbeider og læring;
- vurdere egne og andres undervisningsopplegg og drøfte fornyelse og endring av disse.

Eksempel på tema:

- Fagdidaktikk: historikk, reformer og læreplaner.
- Planlegging og gjennomføring av undervisningsopplegg. Målformulering, vurderingskriterier, oppgavetekst.
- Undervisningsprinsipper: Motivering, konkretisering, individualisering, tilpasset opplæring.
- Bruk av IKT i undervisningen.
- Prosjektarbeid.
- Individuelle læreplaner innenfor formgiving/kunst og håndverk.

Fagformidling, læremidler og IKT

Utviklingen av informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) har åpnet for variert konkretiseringsmateriell og ulike læremidler og formidlingsformer innen fagområdet. Video, CD-ROM og satelittoverførte TV-sendinger sprenger grensene for hva som tidligere har vært mulig og setter visuell kommunikasjon i sentrum. Et kritisk søkelys på muligheter og begrensninger er svært viktig i forhold til diskusjoner om utviklingen innen fagområdet.

Studentene skal kunne

- gjøre rede for hva som kjennetegner god formidlingsferdighet i formgiving, kunst og håndverk, og kunne benytte fagterminologi og visuell kommunikasjon i egen undervisning;
- gjøre rede for sentral og relevant faglitteratur i formgiving, kunst og håndverk og kunne gjennomføre litteraturkritikk;
- gjøre rede for ulike læremidler og utvikle konkretiseringsmateriell (f eks IKT, lysbilder, produkter eller modeller) for egen undervisning;

- drøfte utfordringer, muligheter og begrensninger i forhold til bruk av informasjons- og kommunikasjonsteknologi i undervisningen i formgivning, kunst og håndverk.

Eksempel på tema:

- Fagdidaktikk som eget fagområde. Historisk og filosofisk utvikling.
- Fagområdets målformulering og krav i dagens samfunn; Hvorfor "Reformer"?
- Læreplaner i formgivning, kunst og håndverk: målrelatering med vekt på faglig utvikling, metode, progresjon og presisering av vurderingskriterier.
- Aktuelle emner som felles komponent i formgivning: Form, farge, komposisjon, persepsjon.
- Fagdidaktisk litteratur og skolebøker.
- Ungdomskulturen: estetiske normer og verdier.
- Kunstformidlingens forhold til grunnleggende estetiske problemstillinger.
- Teoretisk og praktisk grunnlag for kunstformidling.
- Ulike typer og former av kunstformidling med hovedvekt på vår tids kunst, arkitektur, formgivning og kunsthåndverk. Som sammenlikning brukes tidligere ervervet kunnskap om kunst og formkultur.
- Den institusjonelle og den kunstnerstyrte kunstformidlingen.
- Kunstformidling tilpasset de ulike skoletrinn.

Fagområdets egenart, utvikling og legitimering

Fagområdets historie viser hvilken betydning formgivning, kunst og håndverk har hatt for utviklingen av vårt samfunn både teknisk og estetisk og danner bakgrunn for refleksjoner i forhold til fagområdets betydning i opplæringssystemet. Datateknologiens plass i samfunnet er et sentralt drøftingstema i forhold til fagområdets og skolefagets utvikling. Læreplaner og tilbudsstrukturen i opplæringssystemet viser vektleggingen av fagområdet både i allmennutdanning, yrkesutdanning og som profesjonsstudium. Gjennom læreplananalyse synliggjøres fagområdets prioriteringer, idegrunnlag og satsning.

Studentene skal kunne

- gjøre rede for fagområdets betydning for individ, yrkesliv og samfunn med utgangspunkt i den historiske utviklingen innen formgivning, kunst og håndverk;
- gjøre rede for fagområdets grunnlagsfilosofi, teoretiske forankring, kulturelle betydning og innholdsmessige sider;
- gjøre rede for utviklingen innen formgivning, kunst og håndverk og fagområdets stilling i opplæringssystemet;
- gjøre rede for læreplanutviklingen og idégrunnlaget innenfor formgivning, kunst og håndverk og fagområdets stilling og utviklingspotensiale i opplæringssystemet, bl a som allmennfag og som yrkesfag;
- drøfte form, farge og komposisjon som grunnleggende felleskomponent i formgivning, kunst og håndverk i skole og yrkesliv;
- reflektere over kunstpedagogiske teorier og estetisk dannelse for å forstå barn, unge og voksne estetiske utvikling og kunne bruke denne innsikten i egen undervisning;
- Drøfte ulike metoder og arbeidsmåter som egner seg i undervisning på ulike nivå.

Eksempel på tema:

- Fagdidaktikk som eget fagområde. Historisk og filosofisk utvikling.
- Fagområdets målformulering og krav i dagens samfunn; Hvorfor "Reformer"?
- Læreplaner i formgivning, kunst og håndverk: målrelatering med vekt på faglig utvikling, metode, progresjon og presisering av vurderingskriterier.
- Aktuelle emner som felles komponent i formgivning: Form, farge, komposisjon, persepsjon.
- Fagdidaktisk litteratur og skolebøker.
- Ungdomskulturen: estetiske normer og verdier.

Målområdet Læreren, organisasjonen og samfunnet

Miljø og etikk

Delområdet omhandler problemstillinger knyttet til etisk ansvar og miljøkonsekvenser vedrørende bruk av materialer i formgivingsfag. Å ta vare på livsgrunnlaget for menneskets utfoldelse, samt betydningen av

å ikke ødelegge det stemningsrommet naturen selv byr fram, er et etisk ansvar som står sentralt i arbeid og opplæring i formgiving, kunst og håndverk.

Studentene skal kunne

- gjøre rede for egenskaper og data om materialer som kan tenkes brukt i undervisningen i faget med tanke på skader disse kan påføre bruker og miljø;
- tilrettelegge undervisning i formgiving, kunst og håndverk slik at elevene bruker fornybare materialer samtidig som energibruk ved alle prosesser gjøres så lavt som mulig;
- vurdere etiske problemstillinger knyttet til fagets bruk og forbruk av materialer sett i lys av menneskets livskvalitet bl a gjennom naturfilosofi, formkultur, design, kunstneriske uttrykk og det offentlige rom;
- være bevisst skolens, samfunnets og formgiverens etiske ansvar når sterke visuelle virkemidler blir tatt i bruk i formgiving og utforming av for eksempel skilter, klær, næringsbygg, bomiljøer, suvenirer.

Eksempel på tema:

- Materiallære og miljøkunnskap.
- Designanalyse, formkultur, funksjon og estetikk.
- Formgivingsbegrepet i dagens samfunn. Miljø og etikk.

Forsøks- og utviklingsarbeid (FoU)

Forsøks- og utviklingsarbeid er en viktig forutsetning for utvikling av fagområdet. Dette kan bidra til nytenkning med tanke på tilrettelegging av læring i formgiving, kunst og håndverk. Utviklingsarbeidet kan skje på flere nivå fra den enkle utprøving til mer sammensatte studier. Innsikt i og motivasjon for å delta i FoU-arbeid er nødvendig både for egen fagdidaktisk utvikling og for å kunne bidra til slik utvikling i opplæringssektoren. På bakgrunn av kunstfaglig erfaring, praksisrefleksjon og kjennskap til faglitteratur vil studentene kunne utvikle evnen til å tenke nytt og bidra til fagets utvikling.

Studentene skal:

- gjøre rede for noen sentrale trekk ved forsøks- og utviklingsarbeid innenfor fagdidaktikk knyttet til formgiving, kunst og håndverk de senere årene;
- gjøre rede for ulike metoder og tilnæringsmåter for innhenting av viten innen formgiving, kunst og håndverk;
- delta i fagdidaktiske forsøks- og utviklingsarbeid innen formgiving, kunst og håndverk - og være bevisst forventningen om å delta i slikt arbeid.

Eksempel på tema:

- Utfordringer innen FoU arbeid. Forskningsområder og metoder.
- Formulering av problemstillinger og metodevalg.
- Tilpasning av mål og metoder: Fagdidaktiske drøftinger.
- Forskning relatert til fagdidaktiske problemstillinger og kunstfaglig forskning.

Organisering og arbeidsmåter

Studiet av fagdidaktikk i formgiving, kunst og håndverk organiseres som en veksling mellom teori og praktisk arbeid, der praksis i opplæringsinstitusjoner er et viktig utgangspunkt for fagdidaktisk refleksjon. Veiledning av elever og dialog mellom lærer og elev står sentralt i studiet. Studentene skal fremstille, anvende og vurdere læremidler og konkretiseringsmateriell og trene seg i å bruke informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) både som læremiddel og arbeidsredskap. Dette stiller krav til arbeidsformene som velges.

Det bør velges organiserings- og arbeidsformer som binder sammen de ulike delene i utdanningen, dvs. praksisopplæring, fagdidaktikk og pedagogikk. Prosjektarbeid kan være egnet i den sammenheng. Tverrfaglig temasamarbeid med andre fag som norsk, natur- og miljøfag, samfunnsfag og med andre kunstfag kan også være aktuelt.

Studiet i fagdidaktikk skal knyttes til emnene form, farge og komposisjon som er felles for formgivning, kunst og håndverk. Studentene skal også vinkle deler av sitt skriftlige, praktiske og muntlige arbeid i studiet i forhold til eget spesialiseringsfelt/fagbakgrunn. Dette kan være keramikk, tre, tekstil, metall, arkitektur, tegning, foto, film eller kunsthistorie. Det fagdidaktiske studiet skal være praksisrelatert.

Arbeidsmåter

Gjennom hele studiet skal det benyttes arbeidsformer som utvikler kompetanse for læreryrket. Studentene skal gjennom ulike arbeidsformer som utvikler refleksjonsevne, formidlingsferdighet, vurderingsevne og handlingsdyktighet.

Studiet i fagdidaktikk skal være erfaringsbasert. De viktigste erfaringene hentes ut fra praksis, gruppearbeid, diskusjoner eller situasjoner beskrevet i fagdidaktisk litteratur og der teori og forskning vil skape rom for refleksjon, vurdering og handling.

Selvstudium og ansvar for egen læring skal være et sentralt prinsipp i studiet, samtidig som alle studenter har felles ansvar for arbeid i grupper. Det forutsettes at studentene deltar aktivt i undervisningssituasjoner og i gruppearbeid og bidrar til å skape et konstruktivt og læringsfremmende miljø, faglig og sosialt.

I fagdidaktikk vil undervisningen basere seg på vekslning mellom muntlig, skriftlig og praktisk arbeid. Forelesningene danner grunnlaget for teoretiske og praktiske oppgaver som utføres individuelt, som gruppearbeid eller som prosjektarbeid. Gruppearbeid og fagdidaktisk drøfting vil være en naturlig del av undervisningen. Undervisningsplanlegging, oppgaveformulering, fremstilling og vurdering av læremidler og konkretiseringsmateriale er noen av de emnene studentene skaffer seg erfaring i ved å delta aktivt i gruppearbeid og ved å lese faglitteratur.

Forsøks- og utviklingsarbeid (FoU) er en viktig del av faglærerutdanningen. Studentene skal utvikle kompetanse til å kunne gå inn i skolen og være forberedt for selv å kunne bidra til fornying og utvikling av praksis innen fagområdet.

Arbeidsformer i kunstformidling

Arbeidsformer i kunstformidling er forelesninger, besøk på muséer og aktuelle utstillinger, diskusjoner og debatter, gruppearbeid/kollokviegrupper og litteraturstudier.

Det internasjonale aspektet ivaretas gjennom studier av nordisk- og engelsk litteratur.

Obligatorisk tilstedeværelse og arbeidskrav

Samarbeid og den faglige dialog mellom lærer og student og studenter imellom er en vesentlig del av kvalifiseringen for læreryrket, og dekker de ulike kompetanseområdene i utdanningen. Arbeidsformene er en sentral del av innholdet i læreutdanningen. Dette reflekteres gjennom krav til deltakelse i deler av undervisningen og er i henhold til arbeidskrav.

Undervisningen i fagdidaktikk er praksisrelatert og baserer seg i de fleste tilfeller på konkretisering av relevante undervisningssituasjoner gjennom presentasjon av video og lysbilder. Dette danner grunnlag for analyse og kritisk vurdering. Slike situasjoner er ofte ikke dekket av faglitteratur og denne undervisningen innebærer derfor krav om tilstedeværelse.

Studentene må regne med mye selvstudium og bør disponere tiden effektivt for å fordype seg i faglig litteratur, forberedelse av oppgaver og praktiske seminarer, utarbeidelse av undervisningsmaterieell og gjennomføring av fagdidaktiske oppgaver. Perioder i planen som kalles for studiedager er blant annet ment å brukes til denne type forberedelser.

Obligatorisk tilstedeværelse i undervisningen

Studiet omfatter følgende undervisnings- og veiledningssituasjoner der det er krav om tilstedeværelse og aktiv deltakelse:

- faglige innledninger knyttet til demonstrasjoner (for eks. video-, lysbildeframvisninger og visning av konkretiseringsmaterialer) vedrørende sentralt fagstoff;
- praktiske seminarer som er en del av undervisningen, der studentene bruker fagdidaktisk litteratur og diskuterer problemer relatert til undervisningssituasjoner (praksisrefleksjon);
- undervisning som omfatter drøfting og vurdering av arbeidskrav.

Se undervisningsplanen for nærmere informasjon

Sykdom fritar ikke for tilstedeværelse og aktiv deltakelse i undervisnings- og veiledningssituasjoner der det er krav om dette. Studenter som har mer enn 20 prosent fravær i undervisnings- og veiledningssituasjoner der det er krav om tilstedeværelse og aktiv deltakelse, meldes ikke opp til eksamen. Studenter som står i fare for å overskride fraværskvoten, får skriftlig melding om dette.

Arbeidskrav

Innfrielse og godkjenning av arbeidskrav danner forutsetningen for oppmelding til eksamen. Arbeidskrav vurderes til Godkjent/Ikke godkjent. Arbeidskrav skal være innfridd innen fastsatt(e) frist(er). Gyldig fravær som for eksempel legedokumentasjon, fritar ikke for innfrielse av arbeidskrav. Studenter som på grunn av sykdom eller annen dokumentert gyldig årsak ikke innfrir arbeidskrav innen fristen, kan få forlenget frist. Ny frist for innfrielse av arbeidskrav avtales i hvert enkelt tilfelle med den aktuelle læreren. Studenter som ikke innfrir arbeidskrav innen fastlagt frist og som ikke kan vise dokumentasjon for sykdom eller annen dokumentert gyldig årsak, får ikke forlenget frist.

Studenter som får vurderingen "Ikke godkjent" på hele eller deler av arbeidskravet avtaler selv ny vurdering av det aktuelle arbeidskravet med faglærer.

Alle arbeidskrav må være innfridd og resultat godkjent senest seks uker før eksamen.

I fagdidaktikk i formgivning, kunst og håndverk i praktisk pedagogisk utdanning for kunsthåndverkere og kunstnere, må følgende arbeidskrav være innfridd og resultatet godkjent av høgskolen før oppmelding til eksamen:

Tverrfaglige oppgaver knyttet til praksis:

- To skriftlige grupperapporter; hvorav én knyttet til grunnskolen og én til videregående skole. Det blir formulert oppgaver som integrerer pedagogikk, fagdidaktikk og praksis. Oppgaven skal inneholde både en gruppebesvarelse og en individuell del. Praksisveilederne godkjenner rapportene som leveres i to eksemplarer. Det ene eksemplaret sendes til øvingslærer.
- To muntlige grupperapporter; hvorav én knyttet til grunnskolen og én til videregående skole. Det blir formulert oppgaver som integrerer pedagogikk, fagdidaktikk og praksis. Praksisveilederne godkjenner fremføringene.

Se undervisningsplanen for nærmere informasjon.

Undervisningsplaner

Undervisningsplan utarbeides med utgangspunkt i fagplanen. Denne gir nærmere informasjon om blant annet krav om tilstedeværelse og aktiv deltakelse i undervisningen, tidspunkt for dette og arbeidskrav. Undervisningsplanen gir også nærmere informasjon om tidspunkt for vurdering i læringsløpet. Undervisningsplan deles ut ved semesterets/studiets begynnelse.

Praksisopplæring

Se fagplan for praksisopplæring i praktisk-pedagogisk utdanning for kunsthåndverkere og kunstnere.

Vurdering

Forutsetningen for oppmelding til eksamen (avsluttende vurdering) er:

- at alle arbeidskrav er innfridd og resultat godkjent,
- at studenten ikke har mer enn 20 prosent fravær i undervisnings- og veiledningssituasjoner der det er krav om tilstedeværelse og aktiv deltakelse (se avsnittet "Obligatorisk tilstedeværelse og arbeidskrav", over),
- at vurderingen i læringsløpet er vurdert til karakter E eller bedre.

Ved vurdering i læringsløpet og i forbindelse med avsluttende vurdering benyttes en karakterskala fra A til E for bestått (A er høyeste karakter og E er laveste) og F for ikke bestått.

Følgende generelle vurderingskriterier brukes i forbindelse med godkjenning av arbeidskrav og formell vurdering:

Studentens evne til å

- reflektere over fagdidaktiske problemstillinger knyttet til fagområdets historiske, teoretiske og filosofiske forankring, fagets innhold, arbeidsmåter og vurderingsformer;
- benytte relevant fagterminologi, formidle fagstoff og omsette fagteori til praktisk tilrettelagt undervisning;
- planlegge, begrunne, gjennomføre og vurdere undervisning i formgiving, kunst og håndverk;
- bruke IKT i relevante sammenhenger;
- arbeide analytisk med forskning- og utviklingsarbeid;
- arbeide selvstendig og til å samarbeide.

Vurderingsformen i praksisopplæringen er "Bestått"/"Ikke bestått". Praksisopplæringen må være bestått før studenten kan få lærervitnemål (se fagplan for praksisopplæring i formgiving, kunst og håndverk).

I forhold til de arbeidsoppgaver som er utført i studiet bør studentene også få anledning til å resonnere muntlig individuelt eller i grupper omkring fagdidaktiske spørsmål. Dette kan inngå som en del av avsluttende vurdering. Aktiv deltakelse på seminar med krav om tilstedeværelse gir grunnlag for en helhetlig vurdering.

Både studenter og lærere skal vurdere studieopplegg og studiemiljø med sikte på videre utvikling av studiet. Dette gir viktig erfaring for framtidig yrkesrolle. Vurderingen kan gjennomføres på følgende måter:

Vurdering i læringsløpet

Følgende oppgaver er gjenstand for vurdering i læringsløpet:

- En skriftlig oppgave knyttet til kunstformidling. Dette er en skriftlig hjemmeoppgave (ca fire sider), som også skal fremføres muntlig for medstudenter og lærer.
 - En oppgave knyttet til bruk og kjennskap til IKT.
 - Fire oppgaver knyttet til muntlige presentasjoner og fremstillinger. Oppgavene gis av faglærer.
- Informasjon om tidspunkt for vurdering i læringsløpet finnes i undervisningsplanen.

Vurderingen i læringsløpet foretas av faglærer. Resultatet av vurderingen teller 40 prosent av sluttkarakteren (se avsnittet "Avsluttende vurdering", under). En faglig tilbakemelding fra faglærer er del av vurderingen underveis. Studenter som får vurdering "F" på vurdering i læringsløpet, blir ikke meldt opp til avsluttende vurdering. Forutsetning for oppmelding til avsluttende vurdering, se avsnittet "Vurdering".

Forutsetningen for å få sluttkarakter er at vurdering i læringsløpet og alle delkomponenter under avsluttende vurdering er vurdert til karakter "E" eller bedre.

Gyldig fravær dokumentert ved for eksempel legeerklæring, fritar ikke for utvikling av oppgaver og arbeider som skal vurderes i læringsløpet. Studenter som på grunn av sykdom eller annen dokumentert gyldig årsak ikke får levert slike oppgaver/arbeider til fastsatt(e) frist(er), kan søke om ny frist. Skriftlig søknad sendes avdelingsadministrasjonen sammen med dokumentasjon av de(t) forhold som begrunner søknaden. Vurdering i læringsløpet må være gjennomført senest seks uker før eksamen. Dersom vurdering i læringsløpet forhindres på grunn av lengre tids sykdom, kan vurderingen gjennomføres i forbindelse med utsatt/ny eksamen. Nærmere informasjon om tidspunkt for utsatt/ny eksamen finnes på nettstedet "Eksamen" på www.hio.no.

Studenter som ikke leverer oppgaver og arbeider som skal vurderes i læringsløpet til fastsatt(e) frist(er), og som ikke kan vise dokumentasjon for sykdom eller annen dokumentert gyldig årsak, får ikke gjennomført slik vurdering. Studenten blir registrert som trukket under eksamen, og har da brukt ett eksamensforsøk. Villkårene for å gå opp til utsatt/ny eksamen er behandlet i *Forskrift om eksamen ved Høgskolen i Oslo*.

Avsluttende vurdering

Avsluttende vurdering omfatter følgende komponenter som utgjør grunnlaget for sluttkarakteren:

1. Vurdering i læringsløpet. Denne foretas av faglærer og teller 40 prosent av sluttkarakteren (se avsnittet "Vurdering i læringsløpet", over).
2. Vurdering av FoU-oppgave i fagdidaktikk. Oppgaven vurderes av ekstern sensor (prosesser og produkter). Resultatet av vurderingen teller 30 prosent av sluttkarakteren. FoU-oppgaven skal være resultat av en forsøks- og utviklingsprosess. Studenten velger selv tema innenfor gitte rammer og formulerer problemstillingen. Oppgaven skal basere seg på en praktisk undersøkende virksomhet og den skal omfatte en skriftlig del på maksimum 20 sider samt en dokumenterende/visualiserende del som har dannet grunnlag for FoU-arbeidet.
3. Muntlig eksamen med ekstern sensor. Muntlig eksamen gjennomføres på grunnlag av pensum. Muntlig eksamen teller 30 prosent av sluttkarakteren.

Resultatet fra komponentene i avsluttende vurdering slås sammen til én sluttkarakter som fremkommer på vitnemålet/karakterutskriften.

Studenter som på grunn av gyldig fravær ikke avlegger én eller flere komponenter som inngår i ordinær eksamen, eller som får vurderingen F på én eller flere komponenter som inngår i slik eksamen, kan melde seg opp til utsatt/ny eksamen. Utsatt/ny eksamen arrangeres tidlig i påfølgende semester. Villkårene for å gå opp til utsatt/ny eksamen er behandlet i *Forskrift om eksamen ved høgskolen i Oslo*. Oppmelding til utsatt/ny eksamen gjøres skriftlig og sendes administrasjonen ved Avdeling for estetiske fag. Nærmere informasjon om tidspunkt for utsatt/ny eksamen finnes på nettstedet "Eksamen" på www.hio.no.

Ved fremstilling til utsatt/ny avsluttende vurdering i læringsløpet, leveres alle oppgaver som til ordinær eksamen. Ved fremstilling til ny vurdering i læringsløpet skal de arbeider som ble vurdert til karakter F til ordinær eksamen, være bearbeidet/forbedret – for eksempel på bakgrunn av begrunnelsen for karakteren. Oppgaver/arbeider som skal sensureres i forbindelse med utsatt/ny eksamen leveres institusjonene etter nærmere avtale.

Ved fremstilling til utsatt/ny avsluttende vurdering i FoU-oppgave, leveres oppgaven som til ordinær eksamen. Ved fremstilling til ny avsluttende vurdering skal FoU-oppgaven, være bearbeidet/forbedret – for eksempel på bakgrunn av begrunnelsen for karakteren. FoU-arbeid som skal sensureres i forbindelse med utsatt/ny eksamen leveres institusjonene etter nærmere avtale. Ved fremstilling til utsatt/ny muntlig eksamen avlegges slik eksamen.

Pensum

Pensum i fagdidaktikk er på ca. 1400 sider; inklusive 200 sider i kunstformidling. Mindre justeringer av pensumlisten i løpet av studieåret godkjennes av studieleder. Litteraturlisten med utvalgte pensumsider skal foreligge ved semesterstart.

Fagdidaktikk

Edwards, Betty. 1982. *Å tegne er å se*. Oslo: Gyldendal (213)

Cooper, Douglas. 1992. *Drawing and perceiving*. New York: Van Nostrand Reinhold (65 sider)

Hiim, Hilde og Else Hippe: *Undervisningsplanlegging for yrkeslærere*. 2.utg. Oslo: Universitetsforlaget 1998 (165 s.)

Haabesland, Anny Å. og Ragnhild Vavik. 2000. *Kunst og håndverk, hva og hvorfor*. Oslo: Fagbokforlaget (318 sider)

Koppers, De Winter og Stapel. 1993. *Barn lærer å tegne* (hovedbok) Rom, Lys, Farge, Natur (hefter) Oslo: Yrkeslitteratur (350 sider)

Lindström, Lars och Leif Ulriksson, Catharina Elsner. 1999. *Portföljvärdering av elevers skapande i bild*. Stockholm: Skolverket. (135 sider) . Se også CD-ROM fra prosjektet på HiOs Fellesområde EST/skolverket

Michl, Jan. 2001. *Å se design som redesign. Formgivingsdidaktiske betraktninger* (15 sider)
<http://www.geocities.com/janmichl/nor.redesign.pdf>

Nielsen, Liv Merete. 1997. *Fagdidaktikk i Kunst og håndverk*. Oslo: EVU ved Høgskolen i Oslo, Avdeling for estetiske fag. (15 sider)

Nielsen, Liv Merete. 2000. "Fargeblanding - i og utenfor skolens undervisning." *Form* 34, no. 2. 14-17. (4 sider) <http://www.lfsform.no/fargebla.html>

Kompendium: Artikkelsamling. Utvalgte artikler over bestemte emner.
(Kan kjøpes ved starten av studieåret)

Riis, Agnete. 1995. *Formgiving i materialer*, (123sider). Oslo: yrkesopplæring.

Kunstformidling

Pensum er på 200 sider. Mindre justeringer av pensumlisten i løpet av studieåret godkjennes av studieleder. Litteraturlisten med utvalgte pensumsider bør foreligge ved semesterstart.

Coldevin, Axel. 1992. *Epoker i Europas stilhistorie*. Oslo: Aschehoug Side 10-37, 42-48, 52-61 (42 sider)

Danbolt, Gunnar og Siri Meyer. 1989. *Når bilder formidler* (studiebok) Side 5-55, 60-63, 77-108 (84 sider)

Øijord, Axel. 1992. *Analytisk estetikk* Asker: Tell Side 91-160 (69 sider)

Fagteori

Itten, Johannes. 1991. *Fargekunstens elementer*. København: Borgen. (95)

Gotfredsen, Lise. 1987. *Bildets formspråk* Oslo: Universitetsforlaget (231 sider)

Shepard, Anne. 1987. *Aesthetics. An Introduction to the Philosophy of Art*. Oxford: Oxford University Press. (172 sider)

Læreplaner

Som i pensumlisten for pedagogikk (se denne).

Offisielle dokumenter

Eksamenssekretariatet. 2000. *Idé- og veiledningshefte for elevvurdering i kunst og håndverk på ungdomstrinnet*. (22 sider)

KUF. 1997. Veiledning L97. Kunst og håndverk. (39 sider).

Oppslagsverk

Som i pensum for pedagogikk (se denne).

Tilleggs litteratur

Albers, Josef. 1982. *Albers fargelære* Stockholm: Forum

Ching, Francis D.K. 1994. *Tegning*. Oslo: Cappelen

Danbolt, Gunnar og Siri Meyer. 1989. *Når bilder formidler* (studiebok) Oslo: Universitetsforlaget (Utvalgte sider)

Førland, Tor Egil. 1996. *Drøft*. Oslo: Ad Notam/Gyldendal

NAVF/NFR. 1992. *Kunstfaglig forskning*. Oslo: NAVF.

Nicolaides, Kimmon. 1979. *Den naturlige måten å tegne på*. Oslo: Gyldendal

Retvik, Trygve. 1998. *Tegning som uttrykk*. Oslo: Yrkesopplæring

Skibsrud, Gunn. 1997. *Painter for nybegynnere* Oslo: Yrkeslitteratur

Skjønsberg, Thorleif. 1995. *Beskrivende geometri gjennom frihåndstegning* Oslo: Arkitektthøgskolen i Oslo

Smedal, Grete. 1996. *Farge overalt*. Vollen: Tell

Smith, Ray. 1991. *Politikens kunstnerhåndbog: materialer, teknikker og redskaber til maleri, tegning, grafikk*. København: Politikens Forlag

Sobocinsky, Marek. 1997. *Form*. Oslo: Yrkesopplæring

Willumsen, Urban. 1991. *Fargelære* Oslo: Ad Notam

Yttredal, Calina Pandeale. 1998. *Farge* Oslo: Yrkesopplæring.

Lærebøker for skoleverket

Det er viktig at studentene gjør seg kjent med lærebøker for elever i grunnskolen og i den videregående skolen som er utviklet i forbindelse med L 94 og L 97. For eksempel:

Berg, Farstad, Hodneland, Håberg, Nielsen, Aasgaard. 1997. *2D, 3D, se det!* Vollen: Tell

Eldbjørg Dahl, Randi O.Johansen og Ellen Larsen. *Akantus, Kunst og håndverk for 8.10.klasse*, 1998 Det Norske Samlaget.

Elsness, Haabesland, Vavik. 1997. *Kunst og håndverk. 5. Klasse* Oslo: Aschehoug

Moen, Ingunn Brattelie. 1995. *Formgiving*. Oslo: Yrkesopplæring

Teigen, Tom. 1992. *Frihåndstegning*. Oslo: Gyldendal.